

ประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จของเทศบาลตำบล บ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

Effectiveness of Integrated Waste Management of Ban Khai Muen Paew Sub-district Municipality, Muang District, Chaiyaphum Province

ธรรมรัตน์ โพธิสุวรรณปัญญา¹, สมยศ ปัญญามาก²
Thammarat Potisuwannapanya¹, Somyot Panyamak²

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ¹,
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา²
Faculty of Political Sciences, Chaiyaphum Rajabhat University¹,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus²,
Corresponding Author, E-mail: somyot_pan@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้วและเพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขและข้อเสนอการบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว เป็นการวิจัยปรากฏการณ์วิทยา พื้นที่การวิจัย ได้แก่ พื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นรายบุคคล

ผลการวิจัย พบว่า 1) ประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว มีจัดการขยะให้มีประสิทธิผลโดยดำเนินการ ดังนี้ (1) กลไกในการขับเคลื่อนในการดำเนินการตามโครงการ/กิจกรรม (2) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างชัดเจน (3) รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (4) รับฟังความคิดเห็นของกลุ่มแกนนำในหมู่บ้าน ทั้งนี้ มีรูปแบบการบริหารประกอบด้วย 3 ระดับ คือ ระดับครัวเรือนหรือหมู่บ้าน ระดับเทศบาลและระดับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน 2) แนวทางแก้ไขการบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จ

ประกอบด้วย 1) ค้นหาปัจจัยในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 2) ต้องกำหนดเป้าหมายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและปฏิบัติตามอย่างจริงจัง 3) หาค่าสถิติข้อมูลเพื่อกำหนดอัตราการกำจัดขยะแต่ละวันให้ชัดเจน 4) ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จที่ได้ตั้งเอาไว้ 5) การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเฉพาะด้านไว้อย่างชัดเจน ส่วนข้อเสนอแนะ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ควรจัดอบรมการจัดการขยะมูลฝอยและการสร้างเตาเผาขยะ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การบริหารจัดการขยะ; การบริหารแบบเบ็ดเสร็จ;
เทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว

Abstract

The main objectives of this research are to study the effectiveness of integrated waste management of Ban Khai Muen Paew Sub-district Municipality, Muang District, Chaiyaphum Province. Secondary objective is to study the solutions and proposals for integrated waste management of Ban Khai Muen Paew Sub-district Municipality. This is a phenomenological research. The research area is in Ban Khai Muen Paew Sub-district Municipality, Muang District, Chaiyaphum Province. Data informants are 50 people who are conducted by in-depth interview and semi-structured interview individually.

The results of the research show that 1) the effectiveness of the integrated waste management of Ban Khai Muen Paew Sub-district Municipality has performed the integrated waste management in following: 1) mechanism of project or activity movement; 2) proper management of solid waste; 3) model of community participation in solid waste management; 4) listen to other people's opinions. In addition, it has three levels of management in following: household or village, municipality, and government and private agencies; 2) the solutions for integrated waste management of Ban Khai Muen Paew Sub-district Municipality are as follows: 1) finding the factors of solutions

systematically and continually; 2) aiming at a target of solid waste management and performing seriously; 3) finding the statistics or data for aiming the rate of waste disposal every day; 4) forming the rules and procedures for successful goal setting; 5) creating a handbook for working on each specific part. Furthermore, the proposals of management is required such as giving all people the chance to participate in management, setting up a training of solid waste management and making an incinerator.

Keywords: Effectiveness; Waste Management; Integrated Management; Ban Khai Muen Paew Sub-district Municipality

บทนำ

การจัดการขยะเป็นปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาทางสังคมที่ยืดเยื้อมานาน ซึ่งนับวันจะเพิ่มความรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะชุมชนเมืองขนาดใหญ่ ถ้าหากทุกฝ่ายไม่ร่วมกันแก้ไขปัญหาก็อาจขยายตัวกระทบชุมชนขนาดกลางและขนาดเล็กได้ ปัจจุบันปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วได้ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมาหลายประการ เช่น การเผาขยะที่มีการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ก่อให้เกิดมลพิษ มีผลกระทบต่อสุขภาพ กลิ่นรบกวนจากขยะที่ย่อยสลายก่อให้เกิดความรำคาญ สำหรับปัญหาทางด้านสังคมจะเห็นได้จากข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ ที่รัฐหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบไม่สามารถจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างสมบูรณ์ทำให้มีปัญหามลพิษตกค้างมาก อันเนื่องมาจากข้อจำกัด

บางประการ สร้างความไม่พอใจให้แก่ประชาชนอย่างยิ่ง นอกจากนั้น ยังมีปัญหาชุมชนไม่ยินยอมให้ใช้สถานที่เป็นแหล่งกำจัดขยะที่ชุมชนอื่นเป็นผู้สร้าง การเกิดมลพิษทางดิน ทางน้ำ ทางอากาศและปัญหาด้านสาธารณสุข ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน นอกจากจะส่งกลิ่นเหม็นทำให้อากาศเป็นพิษ กองขยะมูลฝอยยังเป็นแหล่งอาหาร แหล่งเพาะพันธุ์และหลบซ่อนของสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพมนุษย์ เช่น หนู แมลงวัน แมลงสาบ และยุง ตลอดจนสิ่งมีชีวิตที่มองไม่เห็นที่เป็นเชื้อโรคต่าง ๆ (กรมควบคุมมลพิษ, 2553)

ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกพื้นที่ที่มีมนุษย์อาศัยอยู่เพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากรผนวกกับการขาดจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมของ

มนุษย์ ยิ่งทำให้ปัญหาขยะเกิดขึ้นมาก ในปัจจุบัน ซึ่งพื้นที่ที่มีขยะเป็นจำนวนมากจะส่งผลเสียต่อมนุษย์และสถานที่เหล่านั้น ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ขยะเป็นแหล่งอาหารและแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงนำโรค ทำให้เกิดกลิ่นเหม็น สร้างความรำคาญต่อผู้ที่อยู่อาศัยละแวกนั้นและภาพลักษณ์ของสถานที่ดูสกปรก เป็นที่รังเกียจแก่ผู้พบเห็นและผู้ที่มีอาชีพบริเวณใกล้เคียง โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของมนุษย์ (กนกรัตน์ นาวิการ และคณะ, 2552)

สำหรับปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศยังคงเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2561 มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 27.8 ล้านตัน เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2560 มีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.64 เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนเมืองและการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมเมือง การเพิ่มขึ้นของประชากร การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการบริโภคที่เพิ่มมากขึ้นจึงส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยในหลายพื้นที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ อย่างไรก็ตาม การจัดการขยะมูลฝอยในปี พ.ศ. 2561 มีแนวโน้มดีขึ้น ขยะมูลฝอยชุมชนได้ถูกคัดแยกที่ต้นทางและนำกลับไปใช้ประโยชน์ 9.58 ล้านตัน (ร้อยละ 34) เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 13 ส่วน

ใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์จากขยะรีไซเคิลและทำปุ๋ยอินทรีย์ ขยะมูลฝอยชุมชนอีกจำนวน 10.88 ล้านตัน (ร้อยละ 39) ถูกกำจัดอย่างถูกต้อง ส่วนที่เหลือเป็นขยะที่ถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้องประมาณ 7.36 ล้านตัน (ร้อยละ 27) แนวโน้มการจัดการขยะที่ดีขึ้นเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมการเป็นสังคมปลอดขยะ (Zero Waste Society) บนแนวคิด 3Rs คือ Reduce (ลด-คิดก่อนใช้) Reuse (ใช้ซ้ำ-ใช้แล้วใช้อีก) และ Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมควบคุมมลพิษ, 2559)

สำหรับปัญหาและสาเหตุของการดำเนินงานด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยเกิดจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ การขาดแคลนบุคลากรระดับปฏิบัติการที่มีความรู้ความสามารถในการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยอย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ การนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ยังน้อย กฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่เอื้ออำนวยเท่าที่ควร มีความยากลำบากในการจัดหาที่ดินสำหรับก่อสร้างระบบกำจัดมูลฝอย และที่สำคัญ คือ ความร่วมมือจากประชาชนยังมีน้อย ไม่มีการวางแผนการจัดการมูลฝอยร่วมกันระหว่างชุมชน ตลอดจนการขาดจิตสำนึก ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการจัดการมูลฝอย

รวมถึงประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ต่อต้านการก่อสร้างระบบกำจัดมูลฝอย การขยายตัวของชุมชนเมืองและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ส่งผลผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม จำเป็นจะต้องได้รับการจัดการที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้ปัญหาขยายตัวและรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในด้านสุขอนามัยของประชาชนและส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม โดยกฎหมายได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล โดยอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 และบทบัญญัติของพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในหมวดที่ 2 ส่วนที่ 3 มาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 68 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้อย่างกว้างขวาง และเกี่ยวข้อง กับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในแทบทุกด้าน องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นที่ต้องดูแลและให้บริการแก่ประชาชน ทั้งความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ

หมู่บ้าน ตำบลในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ดังนั้น ปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่จึงถือเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยด้วย (ธงชัย ทองทวี, 2553)

ในเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ลงสำรวจพื้นที่ที่จะศึกษาวิจัย พบว่า พื้นที่ของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เกิดปัญหาการจัดการจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จ เนื่องจากขยะเป็นปัญหาทางสังคมที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อน การแก้ไขปัญหาก็จะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจต่อกระบวนการจัดการขยะ ความร่วมมือจากทุกฝ่ายและทุกคนในสังคม การบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จจึงต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) ภาครัฐต้องกำหนดนโยบายการลดปริมาณขยะที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและบังคับใช้ให้เกิดผลจริงจึงปลูกฝังและรณรงค์สร้างจิตสำนึกของการลดและแยกขยะ ใช้มาตรการการจัดเก็บอัตราภาษีที่ไม่เท่ากัน กำหนดราคาสินค้าที่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง 2) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องกำหนดแผนการจัดการขยะที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนให้ลดและแยกขยะ พัฒนาระบบการจัดการกับขยะที่มีประสิทธิภาพ มีการบริการที่ดีและสอดคล้องกับการ

รณรงค์ หาความร่วมมือระหว่าง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อ แก้ปัญหา 3) ประชาชนต้องให้ความ ร่วมมือลดและแยกขยะ รับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บและกำจัดขยะ 4) ชุมชนต้องจัดการขยะให้เบ็ดเสร็จไม่ นำขยะออกจากชุมชน สร้างองค์กร พัฒนาชุมชนที่เข้มแข็ง

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความ ประสงค์ที่จะศึกษาประสิทธิผลการ บริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จของ เทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยมุ่งเน้น ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการขยะแบบ เบ็ดเสร็จและเพื่อศึกษาแนวทางแก้ไข รวมถึงข้อเสนอการบริหารจัดการขยะ แบบเบ็ดเสร็จของเทศบาลตำบลบ้าน ค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอมือง จังหวัด ชัยภูมิ เพื่อจะได้นำผลการศึกษาที่ ได้รับจากการวิจัยมาปรับใช้เป็น แนวทางในการวางแผนดำเนินงานและ แก้ไขปัญหาดังกล่าวในระยะยาวใน อนาคต ทั้งผลการศึกษาที่ได้สามารถ นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเสนอ แนะนำแนวทางในการพัฒนาการบริหาร จัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การแก้ไข ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะ ปัญหาขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบล

บ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอมือง จังหวัด ชัยภูมิต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการ บริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จของ เทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ

2. เพื่อหาแนวทางแก้ไขและ ข้อเสนอการบริหารจัดการขยะแบบ เบ็ดเสร็จของเทศบาลตำบลบ้านค่าย หมื่นแผ้ว อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็น การวิจัย ปรากฏการณ์วิทยาเพื่อทำความเข้าใจ ปรากฏการณ์ของประสิทธิผลการ บริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จของ เทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว ผ่าน การบอกเล่าและมุมมองของผู้ให้ข้อมูล ที่มีประสบการณ์ตรงกับปรากฏการณ์ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่สามารถสะท้อน ภาพของปรากฏการณ์ได้อย่างแท้จริง และชัดเจน (Merriam & Grenier, 2002; Neuman, 2006) โดยมี ขั้นตอน ดังนี้

1. การดำเนินการวิจัย งานวิจัยนี้เป็นเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้สืบ ค้นความหมายของประสิทธิผลการ บริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จและ ความสัมพันธ์ในปรากฏการณ์จากผู้ให้

ข้อมูล ประกอบด้วยผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้านและผู้นำทางศาสนา ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงกับปรากฏการณ์ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยนี้แบ่งตามรูปแบบของการศึกษาจำนวน 50 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 10 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำทางศาสนา ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 40 คน

2. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นรายบุคคล ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลใช้แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guideline) ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์

แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview or SSI) เป็นรายบุคคล เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ยอมรับประเด็นที่เกิดขึ้นระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาปรับแนวทางสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (ชาย โพธิ์สิตา, 2547)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แนวทางการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและลักษณะเครื่องมือ

2.3 ลักษณะและเนื้อหาของเครื่องมือ มีลักษณะและเนื้อหาของครอบคลุมประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว ประกอบด้วย 1) รูปแบบการบริหารจัดการ 2) แนวทางแก้ไขและข้อเสนอการบริหารจัดการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จและศึกษาจากบทความวารสารวิชาการ สืบค้น

ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและงานวิจัยที่มี
ผู้ศึกษาไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 การเก็บรวบรวม
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ได้กำหนดวัน
เวลาและสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล
หลักและผู้ให้ข้อมูลเพื่อเสริมผู้ให้ข้อมูล
หลัก หลังจากนั้นได้ดำเนินการ
สัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการจดบันทึกการ
สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูล
เพื่อเสริมผู้ให้ข้อมูลหลักและการ
บันทึกเสียง

4. การประมวลผลและการ
วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การ
รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัย
ทำการตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์
ข้อมูล ดังนี้

4.1 การตรวจสอบข้อมูล

4.1.1 การตรวจสอบ
ข้อมูลระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม
ผู้วิจัยตรวจสอบและยืนยันข้อมูล
ระหว่างเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้
วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า
(Triangulation Method) (Denzin,
1970; Patton, 1990; McMillan &
Wergin, 2002) การยกคำพูดโดยตรง
(Direct Quote/Verbatim) และการ
ยืนยันผลจากแหล่งข้อมูล
(Participant Feedback/Memmmber
Check) (Maxwell, 1992)

4.1.2 การตรวจสอบ
ข้อมูลหลังเก็บข้อมูลภาคสนาม นำ

ข้อสรุปที่ค้นพบตรวจสอบความ
สอดคล้องเชิงโครงสร้าง (Pattern
Matching) โดยการนำแบบแผนที่
ค้นพบดังกล่าวไปตรวจสอบกับข้อมูลที่
เก็บรวบรวมมาได้เพื่อตรวจสอบความ
เที่ยงตรงเชิงทฤษฎีว่า แบบแผนที่
ค้นพบมีความสอดคล้องกับข้อมูลจริง
หรือไม่ เพื่อให้งานวิจัยมีความ
น่าเชื่อถือ (Maxwell, 1992) และ
ผู้วิจัยยังได้ยกคำพูดโดยตรงของผู้ให้
ข้อมูลบางคนในประเด็นที่สำคัญมา
ประกอบในรายงานผลการวิจัย

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 การวิเคราะห์
ข้อมูลระหว่างเก็บข้อมูลภาคสนาม
ระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้ทำ
การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้การเก็บ
รวบรวมได้ข้อมูลตรงกับประเด็น
คำถามการวิจัยและเพื่อวางแผนงาน
เก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งต่อไป โดยยึด
ตามแนวคิดของบอกแดนกับบุคเลน
(Bogdan & Biklen, 2003) และแมค
มิลเลียนกับชัมเมอร์ (McMillan &
Schumacher, 1997)

4.2.2 การวิเคราะห์
ข้อมูลหลังเก็บข้อมูลภาคสนาม หลัง
เก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ทำการ
วิเคราะห์ข้อมูล โดยยึดแนวคิดของ
แมคมิลเลียนกับชัมเมอร์ (McMillan
& Schumacher, 1997) และสเตราส์

กับ คอ์บิน (Strauss & Corbin, 1998) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์

5. การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ในการบรรยายข้อเท็จจริง ตลอดจนได้นำเสนอข้อมูลตามกรอบแนวคิดทฤษฎีเพื่อให้เข้าใจถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิจัย

เทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 5,344 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรในพื้นที่ของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้วทั้งหมดจำนวน 5,244 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,705 ครัวเรือนสามารถแยกเป็นหมู่บ้านได้ 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านค่ายหมื่นแผ้ว หมู่ที่ 2 บ้านวังก้านเหลือง (บางส่วน) หมู่ที่ 9 บ้านโค้งยาง (บางส่วน) และหมู่ที่ 10 บ้านค่ายเจริญ ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานบริหารจัดการขยะของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว ในด้านบุคลากรและงบประมาณ ด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการขยะและด้านแผนงานโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ

ที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยพบว่า เทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องของการจัดการขยะ แม้จะมีฝ่ายพัฒนาชุมชนที่มีหน้าที่ชัดเจนในการดูแลเรื่องของการจัดการขยะดังกล่าว แต่ในทางปฏิบัติยังเป็นเพียงหลักการและทำได้เพียงบางส่วนเท่านั้น เช่น การจัดให้ผู้นำชุมชนไปศึกษาดูงาน การเชิญวิทยากรให้ความรู้ซึ่งยังขาดบุคลากรที่เพียงพอในการเป็นที่ปรึกษาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงในการผลักดันให้ชุมชนเกิดการจัดการด้านขยะอย่างเป็นรูปธรรม ในการดำเนินกิจกรรมการเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้วในปัจจุบันไม่ได้นำเทคโนโลยีเข้ามาบริหารจัดการในเรื่องขยะมูลฝอยในชุมชน โดยเทศบาลได้มีแนวคิดว่าการจัดหาพื้นที่ว่างในชุมชนในการทิ้งขยะจะเป็นการทำให้สภาพแวดล้อมในชุมชนเสื่อมโทรมและไม่มีชุมชนหรือหมู่บ้านใดต้องการให้ที่พักขยะหรือพื้นที่ทิ้งขยะอยู่ใกล้บ้านเรือนตนเอง เทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้วจึงสนับสนุนและปลูกฝังให้ชาวบ้านในแต่ละชุมชนบริหารจัดการขยะมูลฝอยด้วยตนเอง โดยเทศบาลได้มีการส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนและชาวบ้านที่สนใจไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเพื่อนำข้อมูลที่ได้

จากการศึกษาดูงานมาดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนมาขยายผลและดำเนินการจัดตั้งกลุ่มจัดการขยะในชุมชน ส่วนแผนการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2562 ของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้วได้มีแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีโครงการหรือกิจกรรม แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวทางการควบคุมมลพิษจากขยะ น้ำเสีย ฝุ่นละออง กลิ่นและเสียง ซึ่งมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้เป็นบางครั้ง

สำหรับการผลการวิจัย เมื่อพิจารณาตามวัตถุประสงค์นี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การบริหารจัดการขยะของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว เกิดจากปัญหาหลายประการ แต่มีกลไกในการขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด ได้แก่ การดำเนินการตามโครงการ/กิจกรรมของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้วในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เนื่องจากผู้บริหารของเทศบาลตำบลบ้านค่าย

หมื่นแผ้วและหน่วยงานภายในเป็นผู้กำหนดปัญหาและความต้องการในการแก้ไขปัญหาขยะจากชุมชนแต่ละชุมชนแล้วนำมาดำเนินการเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดความสำเร็จไว้ชัดเจน ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และได้นำตัวแบบการจัดการขยะมูลฝอยเข้าสู่การประชุมแบบมีส่วนร่วมของกิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มแกนนำในหมู่บ้าน โดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว ประกอบด้วย 3 ระดับ ซึ่งเป็นข้อค้นพบใหม่สำหรับงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย

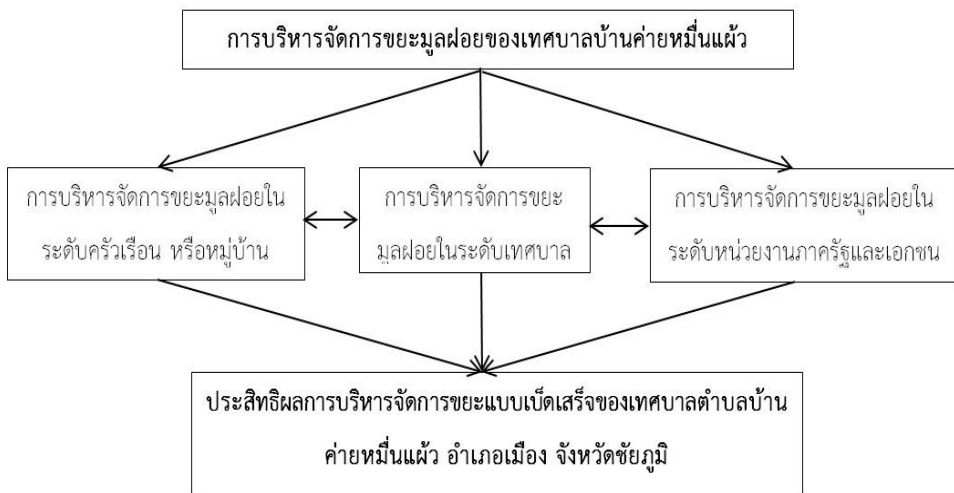
1.1 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนหรือหมู่บ้าน ประกอบด้วย 1) ดำเนินการจัดให้มีถังขยะหรือถุงดำเพื่อแยกขยะ โดยแยกเป็นขยะเปียก ขยะอันตรายและขยะแห้ง แยกใส่ถังหรือถุงดำที่เตรียมไว้ 2) ดำเนินการนำขยะที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ไปใส่ถังหรือภาชนะที่เทศบาลเตรียมไว้รองรับโดยเฉพาะของแต่ละหมู่บ้าน 3) ดำเนินการบริหารจัดการขยะที่ต้องการทิ้งไปใส่ถังหรือถุงดำเพื่อนำไปกำจัด 4) ดำเนินการจัดให้มีกลุ่มจัดการขยะของชุมชนเพื่อดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของ

หมู่บ้าน ทั้งขยะที่สามารถใช้ประโยชน์ และขยะที่ต้องการทิ้ง 5) ดำเนินการจัดให้มีถังขยะและถุงดำให้เพียงพอต่อครัวเรือน และบริหารจัดการขยะที่สามารถขายและใช้ประโยชน์ได้เพื่อนำรายได้มาบำรุงหรือพัฒนาในสิ่งที่เป็นประโยชน์กับชุมชน 6) ดำเนินการนำขยะไปขายสร้างรายได้ของหมู่บ้าน โดยจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

1.2 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับเทศบาล ประกอบด้วย 1) บรรจุโครงการเกี่ยวกับขยะไว้ในแผนประจำปี 2) จัดหาพื้นที่สำหรับรองรับขยะที่ใช้ประโยชน์ประจำหมู่บ้าน พร้อมทั้งถังรองรับขยะอย่างเพียงพอ 3) ณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้ในการจัดการขยะในสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อ

ปลูกจิตสำนึกแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง 4) ให้คำปรึกษา สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มและโครงการในการบริหารจัดการขยะในชุมชน

1.3 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย 1) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย 2) ควรมีโครงการจัดพื้นที่ให้มีการรับซื้อขยะที่สามารถแปรสภาพมาใช้ใหม่ได้ (Recycle) 3) ควรมีการรณรงค์ให้ความรู้แก่ชุมชนและคนในสังคมในระดับครัวเรือน 4) ควรจัดทำระบบกำจัดแบบคัดแยก 5) ควรส่งเสริมนโยบายระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

ภาพ 1 แสดงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลบ้านคำหมื่นแก้ว

วัตถุประสงค์ที่ 2 แนวทางแก้ไขและข้อเสนอการบริหารจัดการขยะของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้วพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว เกิดจากปัญหาสภาพแวดล้อมในการบริหารจัดการขยะตั้งแต่อดีตที่สะสมเพิ่มมากขึ้น จนกลายเป็นปัญหาเรื้อรังที่ผู้บริหารของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้วหลายยุคสมัยพยายามแก้ไข แต่ปริมาณขยะมูลฝอยก็ยังเพิ่มปริมาณมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง แนวทางในการแก้ไขปัญหาก็ต้องค้นหาสาเหตุอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งต้องดำเนินนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้วในการกำหนดเป้าหมายการบริหารจัดการอย่างจริงจัง โดยอาศัยสถิติข้อมูลเพื่อกำหนดอัตราการกำจัดขยะแต่ละวันให้ชัดเจนและต้องกำหนดขั้นตอนที่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จที่ได้ตั้งเอาไว้ โดยมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเฉพาะด้านไว้อย่างชัดเจน ทำให้เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้การบริหารจัดการขยะเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากข้อสรุปในการระดมความคิดเห็นร่วมกันของผู้นำชุมชนในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการ

บริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบเบ็ดเสร็จของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว โดยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสารสถานการณ์ขยะและนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้วอย่างทั่วถึง

2. ควรจัดอบรมการจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงการปลูกจิตสำนึกและออกพื้นที่พบปะประชาชนอย่างทั่วถึง เน้นให้ความรู้ในเรื่องการคัดแยกการแปรรูปและรณรงค์ทำความเข้าใจกับชุมชนในเรื่องการเก็บขยะและการจัดตั้งกลุ่มขยะชุมชน

3. ควรจัดถังรองรับขยะหรือถุงดำบริการให้แก่ประชาชนเพื่อหลีกเลี่ยงการทิ้งขยะไม่เป็นที่หรือป้องกันไม่ให้มีแมลงวันตอม สัตว์คุ้ยเขี่ยและสามารถคัดแยกขยะได้

4. ควรจัดให้มีพื้นที่สำหรับบริหารจัดการขยะโดยรวมของเทศบาล

5. ควรมีเตาเผาในพื้นที่ของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผล ผู้วิจัยขออภิปรายตามลำดับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1) การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จ ซึ่งประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จเกิดจากองค์ประกอบหลายประการ แต่มีกลไกในการขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด ได้แก่ การดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว เนื่องจากผู้บริหารของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้วและหน่วยงานภายในเป็นผู้กำหนดปัญหาและความต้องการในการแก้ไขปัญหาขยะจากชุมชนแต่ละชุมชนแล้วนำมาดำเนินการเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดความสำเร็จไว้ชัดเจน รูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว 3 ขั้นตอน คือ 1) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนหรือหมู่บ้าน 2) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับเทศบาลและ 3) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของผดุงศักดิ์ นัยดีบ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัด

ลำปาง พบว่า แนวความคิดในเรื่องของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน/ตำบล มาจากการศึกษาดูงานจากหน่วยงานอื่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีระบบ มีความจำเป็นมาก เพราะการกำจัดขยะอย่างเป็นระบบจะทำให้ชีวิตของประชาชนมีคุณภาพดีขึ้นไม่มีโรคระบาดที่เกิดจากการสะสมของขยะ ทั้งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวารุณี ป้อมไธสง (2559) ได้ศึกษาเรื่อง*การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลยายแยมพัฒนา อำเภอนครหลวง จังหวัดบุรีรัมย์* พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและสาเหตุของปัญหาอยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลประเมินผลการจัดการอยู่ในระดับน้อย ส่วนนอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและสาเหตุของปัญหา รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการสำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ อยากให้มีถังขยะหน้าบ้านทุกหลังคาเรือน รองลงมา คือ อยากให้เทศบาลมีรถ

เก็บขยะและอยากให้เทศบาลจัดให้มี
ธนาคารขยะตามลำด้าย

ส่วนแนวทางแก้ไขและข้อเสนอการบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิพบว่า แนวทางแก้ไขและข้อเสนอในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว ประกอบด้วย 1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย 2) เทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้วควรมีโครงการจัดพื้นที่ให้มีการรับซื้อขยะที่สามารถแปรสภาพนำกลับมาใช้ได้ 3) ควรมีการรณรงค์ให้ความรู้แก่ชุมชนและคนในสังคมในระดับครัวเรือน 4) ควรจัดทำระบบกำจัดแบบคัดแยก และ 5) ควรส่งเสริมนโยบายระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องดำเนินการตามนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว โดยกำหนดเป้าหมายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและปฏิบัติตามอย่างจริงจัง โดยอาศัยสถิติข้อมูลเพื่อกำหนดอัตราการกำจัดขยะแต่ละวันให้ชัดเจน ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จที่ได้ตั้งเอาไว้ โดยมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเฉพาะด้านไว้อย่างชัดเจน ทำให้

เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้การบริหารจัดการขยะเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของปริญญ์ สถานสถิต (2561) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการคัดแยกขยะเพื่อเพิ่มปริมาณขยะมูลฝอยพลาสติกที่ศึกษาโรงกำจัดขยะ จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยนับเป็นปัญหาที่สำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขจัดการอย่างถูกวิธี ซึ่งนับวันจะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ทั้งที่มาจากเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล โรงงานกำจัดขยะมูลฝอยแห่งนี้มีพื้นที่ประมาณ 97 ไร่ ในการคัดแยกเบื้องต้นจะให้คนเข้ามาคัดแยกและขายขยะคืนให้โรงงาน จากนั้น จึงคัดแยกโดยใช้เครื่องร่อนเอาเศษดินและเศษหินออก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพิศพร ทศนา (2558) ซึ่งศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหาควรให้ข้อมูลและประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะและตระหนักถึงความสำคัญในการจัดเก็บขยะที่ถูกต้อง

สรุป

เทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 5,344 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรในพื้นที่ทั้งหมด 5,244 คน แยกเป็นครัวเรือนทั้งหมด 1,705 ครัวเรือน ความหนาแน่นเฉลี่ย 981.28 คนต่อตารางกิโลเมตร สามารถแยกเป็นหมู่บ้านได้ 4 หมู่บ้าน ซึ่งปัญหาการจัดการขยะในปัจจุบัน พบว่า แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยที่สำคัญของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้วมาจากหลายแหล่ง เช่น ขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งเกิดจากประชาชนในชุมชนเป็นผู้ผลิตจากการอุปโภคบริโภคประจำวัน ตลาดสด แหล่งชุมชน ขยะที่เกิดจากรถเร่ขายของในชุมชนและจากบุคคลภายนอกที่สัญจร สำหรับการกำจัดขยะครัวเรือนส่วนใหญ่ พบว่า ไม่ได้คัดแยกขยะอย่างจริงจังก่อนนำไปทิ้งในสวนหรือบริเวณบ้าน การเผาทั้งกลางแจ้ง การฝังกลบ การโยนทิ้งทั่วไป การนำไปทำปุ๋ยหมักหรือนำไปทิ้งในพื้นที่อื่น จะจัดการ

กันเองภายในครัวเรือน เทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้วจึงได้ดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนหรือหมู่บ้าน 2) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับเทศบาล และ 3) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ส่วนแนวทางแก้ไขและข้อเสนอการบริหารจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จของเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย 2) เทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแผ้ว ควรมีโครงการจัดพื้นที่ให้มีการรับซื้อขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ 3) ควรมีการรณรงค์ให้ความรู้แก่ชุมชนและคนในสังคมในระดับครัวเรือน 4) ควรจัดทำระบบกำจัดแบบคัดแยก และ 5) ควรส่งเสริมนโยบายระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ นาวิการ และคณะ. (2552). การศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นการจัดการขยะของประชาชนในพื้นที่เกาะลิบง จังหวัดตรัง. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*. 1 (2), 45-61.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2553). *รายงานประจำปี 2553 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมควบคุมมลพิษ. (2559). *แผนปฏิบัติการ “ประเทศไทย ไร้มลพิษ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 ปี (พ.ศ. 2559-2560)*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- ชาย โพธิ์สีดา. (2547). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. นครปฐม: อมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ธงชัย ทองทวี. (2553). *สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภोजักราช จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ปรัชญ์ สถานสถิต. (2561). *การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการคัดแยกขยะเพื่อเพิ่มปริมาณขยะมูลฝอยพลาสติก กรณีศึกษาโรงกำจัดขยะ จังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ผดุงศักดิ์ นัยดีบ. (2556). *การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแห อำเภองาว จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พิศพร ทัดนา. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วารุณี ป้อมไธสง. (2559). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลยายแยมวัฒนา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Bogdan, R. C. and Biklen, S. K. (2003). *Qualitative Research for Education: An Introduction to Theory and Methods*, 4th ed. MA: Allyn and Bacon.
- Denzin, N. K. (1970). *The Research Act Sociology: A Theoretical Introduction to Sociological Methods*. London: The Butterworth Group.
- Maxwell, J. A. (1992). Understanding Reliability and Validity in Qualitative Research. *Harvard Educational Review*. 62 (3), 279-300.

- McMillan, J. H. and Schumacher, S. (1997). *Research in Education: A Conceptual Introduction*, 4th ed. New York: Longman.
- McMillan, J. H. and Wergin, J. F. (2002). *Understanding and Evaluation Education Research*, 2nd ed. New Jersey: Pearson Education.
- Merriam, S. B. and Grenier, R. S. (2002). *Qualitative Research in Practice: Examples for Discussion and Analysis*. California: Jossey-Bass.
- Neuman, W. L. (2006). *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*, 6th ed. Boston: Pearson International Edition.
- Patton, M. Q. (1990). Qualitative Evaluation and Research Methods. *Harvard Educational Review*. 62 (3), 279-300.
- Strauss, A. and Corbin, J. (1998). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory, Techniques and Procedures for Developing*. London: California Sage Publications.